



RETNINGSLINJER FOR SÆRLIG FARLIG ELLER VANSKELIG SKOLEVEI

FOR AURSKOG-HØLAND KOMMUNE

Innhold

Bakgrunn	1
Særlig farlig eller vanskelig skolevei	2
Objektiv vurdering	2
Subjektiv vurdering.....	3
Hovedprinsipper ved vurdering	3
Trafikkopplæring og trening	4
Søknad om gratis skoleskyss	4
Sentrale lover, retningslinjer og veiledere	5

Bakgrunn

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven) kapittel 4 § 1-3 omhandler elevers rett til skoleskyss. Det er i hovedsak tre forhold som kan gi elever i grunnskolen rett til skyss:

- avstand mellom hjem og skole (mer enn 2 km for elever på 1.trinn og mer enn 4 km for elever på 2.- 10.trinn)
- nedsatt funksjonsevne, skade eller sykdom
- hele eller deler av skoleveien er særlig farlig eller vanskelig

Elever med særlig farlig eller vanskelig skolevei har rett til gratis skyss uten hensyn til veilengden. Retten til skyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei gjelder for elever i grunnskolen og er en individuell rett som elever og foreldre må bli informert om. Elever (foreldre) må selv søke om skyss.

Kommunen har ansvar for skyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei når avstanden er under henholdsvis 2 og 4 km, mens Fylkeskommunen ved Ruter har ansvar for skyss av elever med særlig farlig eller vanskelig skolevei utover henholdsvis 2 og 4 km.

Retningslinjene for særlig farlig eller vanskelig skolevei skal avklare hvilke skoleveier som defineres som særlig farlige eller vanskelige, gi føringer i behandlingen av søknader om skoleskyss samt sikre likebehandling av elever.

Retningslinjene inneholder kart som viser hvilke veistrekninger og punkter som vurderes som særlig farlig eller vanskelig skolevei for hver skolekrets. Kommunens vurdering er basert på aldersgrupper og grunnvirksomhet om den enkelte veistrekning til vanlig kan anses som særlig farlig eller vanskelig, om det gjelder alle elever eller bestemte aldersgrupper. Det er også gjort vurderinger av om klassifiseringen gjelder hele eller deler av skoleåret.

Det er vedtatt i mobilitetsstrategien 2022-2026 at kriteriene for særlig farlig og vanskelig skolevei skal gjennomgås hvert fjerde år etter rullering av mobilitetsstrategien. Klassifiseringen av særlig farlig og vanskelig skolevei vedtas av kommunestyret.

Særlig farlig eller vanskelig skolevei

Barnekonvensjonens artikkel 3 legger til grunn at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som omhandler barn. Kommunens vurdering av særlig farlig eller vanskelig skolevei tar utgangspunkt i opplæringsloven og Trygg Trafikks veileder.

Kriteriene for særlig farlig eller vanskelig skolevei tilsier at det må foreligge «særlig risiko» for å få rett til gratis skoleskyss. Det betyr at trafikkutfordringene er større enn det man kan forvente at eleven mestrer. Det skal gjøres en objektiv og en subjektiv vurdering.

Skolevei defineres som den minst farlige eller vanskelige strekningen mellom hjem og skole. Skoleveien er definert langs brøytet vei og gang- og sykkelvei. Det utløser ikke gratis skoleskyss om eleven velger å benytte alternativ skolevei til og/eller fra skolen. Skoleveien kan defineres som særlig farlig eller vanskelig en vei i spesielle tilfeller, for eksempler der kryssing av veien bare er aktuelt den ene veien.

Begrepet «vanskelig skolevei» er fanget opp gjennom vurderinger av elevenes kognitive evner i et utfordrende trafikkbilde og vil derfor ikke omtales videre i disse retningslinjene.

Objektiv vurdering

Den objektive vurderingen kartlegger alle relevante forhold ved veien og trafikkforholdene, og vurderer om dette er «særlig farlig». Her skal bl.a. dette vurderes:

- fartsgrense
- trafikk tetthet
- tilrettelegging for fotgjengere
- bredde på veien
- sikt
- gangfelt
- belysning
- veikryss

Det er viktig å huske på at veiforholdene kan endre seg i ulike årstider (lys/sikt, føre og brøyting), noe som kan føre til særlig farlig eller vanskelig skolevei deler av året.

Selv om korteste vei er særlig farlig, kan det være andre veier som ikke er særlig farlige eller vanskelige og som heller ikke gjør at skoleveien blir så lang at den utløser rett til skyss. Det forventes at eleven velger det trygge alternativet selv om det er lenger - så lenge de er innenfor avstandsgrensen.

I stedet for å klassifisere veien som særlig farlig, kan veimyndigheten sette inn andre tiltak (gangfelt ol.) som gjør at veien ikke vil klassifiseres som særlig farlig.

Det er vurdert om veistrekningene og punktene er særlig farlige for alle aldersgrupper eller for enkelte aldersgrupper basert på bakgrunn av forutsetningene og modenheten som forventes av de ulike aldersgruppene.

Elever på 1. – 3. trinn beskrives som uerfarne trafikanter med motorikk som ikke er ferdig utviklet og dårlig konsentrasjonsevne. De er små av vekst, noe som gjør det vanskelig for dem å se og bli sett av andre trafikanter. Det kan ikke forventes at de ser hvilke konsekvenser egen atferd kan ha for dem selv og andre.

Elever fra 4. trinn og oppover har mer erfaring som selvstendige trafikanter. De fleste har god motorikk, kroppsbeherskelse og bedre konsentrasjonsevne. De forstår, tolker og drar nytte av det de ser og hører i trafikken. De forstår konsekvenser av egne handlinger, men kan ha mangelfull risikoforståelse.

Elever på ungdomstrinnet er i større grad ute i trafikken på egenhånd. De kan bedømme fart og avstand. De kan konsentrere seg og har stor tro på egne ferdigheter og usårbarhet, men tenker ofte kortsiktig og kan fortsatt ha mangelfull risikoforståelse.

Særlig farlig skolevei er markert på kart supplert av en forklaringstabell.

Subjektiv vurdering

I den subjektive vurderingen skal det vurderes om den enkelte eleven har forutsetninger for å ta seg forsvarlig frem i det aktuelle trafikkbildet. Trygg Trafikks veileder beskriver kjennetegn og forutsetninger i trafikken for den enkelte aldersgruppe.

I den subjektive vurderingen er barnets alder, utvikling, syn og hørsel sentrale. Om en skolevei er særlig farlig eller vanskelig, henger sammen med forutsetninger og modning hos det enkelte barn. I søknadsbehandlingen skal forhold ved den spesifikke eleven som gjør at veien blir særlig farlig eller vanskelig for denne eleven vurderes.

Fordi det er individuelle forskjeller mellom barn på samme aldersnivå, skal vurderingen inneholde et enkeltvedtak med begrunnelse.

Hovedprinsipper ved vurdering

Følgende hovedprinsipper er lagt til grunn ved vurdering av særlig farlig skolevei:

- Elever skal kunne gå korte avstander i eget nærmiljø til bussholdeplasser og krysningspunkter selv om strekningen er vurdert som særlig farlig.

- Det forutsettes at trygge, alternative veier benyttes hele eller deler av året dersom avstanden ikke overskrider henholdsvis 2 og 4 km.
- Veier med fartsgrense på 60 km/t og lavere anses ikke som særlig farlig.
- Fylkesveier med fartsgrense på 80 km/t vurderes som særlig farlig for elever på 1. - 7. trinn. Strekninger med spesielt lav ÅDT (årdøgnstrafikk) er unntatt.
- Veier med høy ÅDT, høy fart og spesielt uoversiktlige eller farlige strekninger kan vurderes som særlig farlige.
- Noen veistrekninger vurderes som særlig farlig vinterstid (perioden 1. november - 31. mars).
- Dersom forhold ved en vei endres, må strekningen vurderes på nytt.

Trafikkopplæring og trening

Et kommunalt vedtak om skoleskyss må sees i sammenheng med skolens trafikkopplæring. For at elevene skal ferdes trygt på skoleveien, kreves det god og systematisk trafikkopplæring og trening.

Når det innvilges skyss for de første skoleårene, bør det presiseres at både foreldrene og skolen må trene med elevene på de aktuelle utfordringene i trafikken, slik at de er i stand til å mestre dem når skyssen bortfaller.

Foreldrene har hovedansvaret for trafikkopplæringen av egne barn. Opplæringen må omfatte ferdigheter for å mestre trafikkbildet samt sikkerhet på holdeplasser, i buss og drosje.

Kommunen ivaretar sitt ansvar for elevenes trygghet på skoleveien gjennom skolens trafikkopplæring og skolens bestemmelser om trafikksikkerhet. Læreplanverket stiller krav til skolens trafikkopplæring og setter kompetansemål på ulike skoletrinn.

Søknad om gratis skoleskyss

Søknad om gratis skoleskyss grunnet særlig farlig eller vanskelig skolevei sendes rektor ved den skolen eleven tilhører. Søknaden bør inneholde en beskrivelse av de konkrete trafikkforholdene og en begrunnelse for hvorfor skoleveien er særlig farlig eller vanskelig for eleven basert på alder, forutsetninger, og eventuelle andre relevante forhold som nedsatt funksjonsevne eller sykdom. Skyssgrensene på kartet er kommunalt målt. Det er Ruters kontrollmålinger som avgjør om elevene har over eller under henholdsvis 2 og 4 km skolevei. Søknaden behandles etter gjeldende retningslinjer.

Vedtak om skyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei skal behandles som et enkeltvedtak basert på den enkelte elevs forutsetninger, selv om kommunen har utarbeidet retningslinjer med klassifisering av veiene. Rektor fatter et enkeltvedtak med individuell begrunnelse som sendes til foreldrene.

Rektor fatter et enkeltvedtak, med individuell begrunnelse, som sendes til foresatte. Foresatte kan klage på vedtaket. Klagen bør begrunnes og inneholde eventuelle nye opplysninger. Klagen sendes til rektor for ny vurdering. Dersom rektor ikke omgjør vedtaket, oversender rektor saken til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus for endelig avgjørelse.

Sentrale lover, retningslinjer og veiledere

- FNs konvensjon om barns rettigheter (Barnekonvensjonen)
- Veileder til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen
- Grunnloven
- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven)
- Forarbeid til opplæringsloven
- Forskrift til opplæringsloven
- Lov om behandlingsmåter i forvaltningssaker (Forvaltningsloven)
- Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
- Rundskriv om skyss fra Utdanningsdirektoratet
- Læreplanverket
- Trygg trafikks veileder «Særlig farlig eller vanskelig skolevei»